

О.С. Кузембаєв

асистент кафедри кримінального права

Національного університету «Одеська юридична академія»

Вплив Кримінального кодексу України 1960 р. на кваліфікацію сукупності злочинів

Проблема джерел права належить до числа обділених увагою у вітчизняній юридичній науці. Більшість вітчизняних авторів наголошують що єдиним джерелом кримінального права є чинний Кримінальний кодекс України 2001 р., проте необхідно згадати що й нині окрім КК України 2001 р. в деяких випадках діють положення попереднього кримінального закону, а саме Кримінального кодексу України 1960 р.

Звертаючи увагу на питання кваліфікації множинності злочинів й досі викликають розбіжності і в теорії кримінального права й правозастосовній практиці. Даною проблематикою займалися такі вчені як А. Піонтковський, І. Тішкевич, Н. Стручков, Г. Мендельсон, А.Ф. Зелинський, М.І. Бажанов та ін.

Але у зв'язку з прийняттям Кримінального кодексу України 2001 р., аспекти кваліфікації множинності злочинів потребують детального вивчення, оскільки подальше дослідження проблем кваліфікації повторності, сукупності та рецидиву злочинів дасть змогу правозастосовним органам правильно орієнтуватися у новому кримінальному законодавстві.

Особливою проблемою стає питання кваліфікації множинності злочинів коли необхідно кваліфікувати злочини, що були вчинені до набуття чинності КК України 2001 р. тобто на час дії КК 1960 р.

Так, згідно з ч. 1 ст. 33 КК «Сукупністю злочинів визнається вчинення особою двох або більше злочинів, передбачених різними статтями або різними частинами однієї статті Особливої частини цього Кодексу, за жоден з яких її не було засуджено». Отже, як окрема форма множинності злочинів, їх сукупність характеризується однією з таких специфічних ознак, як вчинення однією особою двох або більше злочинів, передбачених різними статтями або різними частинами однієї статті Особливої частини чинного КК, а саме КК 2001 р., що

означає «поведінку особи, яка у поєднанні з іншими обставинами відповідає двом або більше юридичним складам злочинів» [1, 60-61]. Проте, на жаль, дане формулювання не здатне повністю розкрити дійсний зміст, закладений законодавцем у зазначеному формулюванні [2, 119].

У зв'язку із тим, що статті 4, 5 та підпункти 13, 17 розділу II прикінцевих та перехідних положень КК 2001 р. не виключають можливості визнання вчинених особою злочинів їх сукупністю, якщо ці злочини кваліфікуються: а) за різними статтями чи різними частинами однієї статті Особливої частини КК 1960 р.; б) за відповідними статтями Особливої частини КК 1960 р. та відповідними статтями особливої частини КК 2001 р., тому, не виключаються ситуації, коли внаслідок змін відповідної статті Особливої частини КК цією статтею буде передбачена відповідальність за інший вид злочину, чи її частиною – за новий його різновид. Отже вчинення особою двох злочинів, один з яких буде кваліфікуватися за попередньою редакцією відповідної частини Особливої частини КК, а інший – за новою редакцією тієї ж частини, також буде утворювати сукупність злочинів.

Таким чином, як зазначає С. Шапченко, з урахуванням окремих положень статей 4, 5, 16, 29, 32 та підпунктів 13, 17 розділу II прикінцевих та перехідних положень КК 2001 р. сукупність злочинів, зокрема, можуть утворювати: а) злочини, які кваліфікуються за різними статтями Особливої частини КК 1960 р. чи Особливої частини КК 2001 р.; б) злочини, які кваліфікуються за однією й тією ж статтею Особливої частини КК 1960 р. чи Особливої частини КК 2001 р., але за різними частинами такої статті; в) злочини, один з яких кваліфікується за відповідною статтею Особливої частини КК 1960 р., а інший – за відповідною статтею Особливої частини КК 2001 р.; г) злочини, які кваліфікуються за однією й тією ж статтею чи однією й тією ж частиною статті Особливої частини КК 1960 р., чи Особливої частини КК 2001 р., але один із них з посиланням на відповідну частину ст. 17 чи ст. 19 КК 1960 р. чи відповідну частину статей 14, 15, 27 КК 2001 р., а інший – без такого посилання; г) злочини, які кваліфікуються за однією й тією ж статтею чи однією й

тією ж частиною статті Особливої частини КК 1960 р., чи Особливої частини КК 2001 р., але один із них з посиланням на відповідну частину ст. 17 КК 1960 р., чи статті 14, 15 КК 2001 р., а інший – з посиланням на ст. 19 (статті 19, 17) КК 1960 р. чи ст. 28 (статті 28, 14 або статті 28, 15) КК 2001 р.; д) злочини, які кваліфікуються за однією й тією ж статтею чи однією й тією ж частиною статті Особливої частини КК 1960 р., чи Особливої частини КК 2001 р., але за різними редакціями такої статті чи частини статті, якщо нова редакція призвела до створення нового за своїм змістом юридичного складу злочину порівняно з попередньою редакцією [1, 60-61].

Тому вважаємо за доцільне внести уточнення у редакцію ч. 1 ст. 33 КК 2001 р. і доповнити словами «або Особливої частини Кримінального кодексу 1960 р.» і викласти ч. 1 ст. 33 КК України 2001 р. у наступній редакції:

«Стаття 33. Сукупність злочинів

1. Вчинення однією особою двох або більше злочинів, передбачених різними статтями або різними частинами однієї статті Особливої частини цього Кодексу, або Особливої частини Кримінального кодексу 1960 р., за жоден з яких її не було засуджено. При цьому не враховуються злочини, за які особу було звільнено від кримінальної відповідальності за підставами, встановленими законом».

Дані зміни дадуть можливість при кваліфікації сукупності злочинів, що були вчинені як на час дії чинного КК України 2001 р., так і КК 1960 р. звертати увагу на те, що такі злочини повинні кваліфікуватися за різними статтями або різними частинами однієї статті як Особливої частини КК України 1960 р. так і Особливої частини КК України 2001 р.

1. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України / За ред. С.С. Яценка. – К.: А.С.К., 2002. – 936 с.

2. Стрижевська А. Поняття сукупності злочинів за кримінальним кодексом України // Підприємництво, господарство і право. – 2004. – № 9. С. 118-122.